

KLASİK TÜRK ŞİİRİNDE PEYKÂN

Öz

Klasik Türk şiirinde *peykân* kelimesi şairler tarafından sıkça kullanılarak beyitlere konu olmuştur. Bu kelime, tek başına kullanılırken başka kelimelerle de terkip yapılarak kullanılmıştır. Bu çalışmada, *peykân* kelimesinin Klasik Türk şiirindeki anlam çeşitliliği tespit edilmeye çalışılmıştır. Öncelikle *peykân* kelimesinin sözlüklerdeki anlamları incelenmiştir. Daha sonra her yüzyılda bulunan divanlardaki beyitler incelenerek, *peykân* kelimesinin kullanım sıklığı, anlam çeşitliliği ve teşbih unsuru olarak kullanımı örnek beyitler içinde sunulmuştur. *Peykânın* divan şiirinde teşbih unsuru olarak kullanımı önemli bir yere sahiptir. Şairler, *peykân* kelimesini gerçek anlamı olan "Okun ucundaki sivri demir parçası, temren" dışında da kullanmışlardır. Bu anlamının haricinde *peykân* kelimesinin farklı şekillerde kullanımı karşımıza çıkmaktadır. Sevgili ve onun güzellik unsurları Klasik Türk şiirinin temel yapısını oluşturmaktadır. Aynı zamanda sevgilin fiziksel özellikleri, özellikle de yüzüne ait unsurlar şairler tarafından beyitlere çok sık konu olmuştur. Şairler, Klasik Türk şiirinde sevgiliye ait kavramlarda ve sevgiliden bağımsız olarak kullanılan terkiplerde *peykân* kelimesinden sıklıkla yararlanmışlardır. Bu çalışmada 176 şairin divanlarından seçilen beyitlerin günümüz Türkçesi verilerek *peykân* kelimesinin klasik Türk şiirinde şairler tarafından nasıl kullanıldığı belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmaya katkısı olması açısından 14.-19. Yüzyıllar arasında şiir yazan şairlerin *peykân* kelimesini kullanım sıklıkları sayısal veriler ve grafikler ile de incelenmiştir. Bu grafiklerde kelime yüzyıllara ve şairlere göre tasnif edilmiştir. Ayrıca kelimenin kullanım sayısı, bu kelimeyi kullanan şair sayısı ve kelimenin yüzyıllardaki toplam kullanım sayısı istatistiki bilgi olarak okuyucuya sunulmuştur. Burada yer verilmiş olan teşbih unsurları bu çalışmaya dahil edilen ve incelenen divan çalışmalarında yer alan örneklerle sınırlıdır. Klasik Türk şiirinde bulunan diğer bütün divanlar incelendiğinde *peykân* kelimesinin farklı anlamlara gelebileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: *Peykân*, Klasik Türk Şiiri, Teşbih.

PEYKÂN IN CLASSICAL TURKISH POETRY

Abstract

In classical Turkish poetry, the word *peykân* was frequently used by poets and became the subject of couplets. This word is used both alone and in combination with other words. In this study, the diversity of meanings of the word *peykân* in Classical Turkish poetry has been tried to be determined. First of all, the meanings of the word *peykân* in dictionaries were examined. Then, by analyzing the couplets in the divans of each century, the frequency of use of the word *peykân*, its diversity of meanings and its use as an element of metaphor are presented in sample couplets. The use of the *peykân* as an element of simile has an important place in divan poetry. Poets also used the word *peykân* in other than its literal meaning of "pointed piece of iron at the end of an arrow, temren". Apart from this meaning, the word *peykân* is used in different ways. The beloved and her beauty elements constitute the basic structure of Classical Turkish poetry. At the same time, the physical characteristics of the beloved, especially the elements of her face, were frequently the subject of couplets by poets. In Classical

Turkish poetry, poets frequently used the word *peykân* in the concepts belonging to the lover and in compositions used independently of the lover. In this study, it has been tried to determine how the word *peykân* is used by poets in classical Turkish poetry by giving the couplets selected from the divans of 176 poets in contemporary Turkish. In order to contribute to the study, the frequency of use of the word *peykân* by poets who wrote poetry between the 14th-19th centuries was also analyzed with numerical data and graphs. In these graphs, words are classified according to centuries and poets. In addition, the number of uses of the word, the number of poets using this word and the total number of uses of the word in centuries are presented to the reader as statistical information. The elements of metaphor included here are limited to the examples included in this study and in the analyzed divan works. When all other divans in classical Turkish poetry are analyzed, it should be taken into consideration that the word *peykân* can have different meanings.

Keywords: *Peysan*, Classical Turkish Poetry, Simile.

Giriş

*Süzme çeşmin gelmesin müjgân müjgân üstüne
Urma zahm-ı sîneme peykân peykân üstüne*

Rasih

Peykân sözcüğü Farsça kökenli bir kelime olup Türkçe karşılığı “okun ucundaki sivri demir parçası”dır. Kelimenin eş anlamlısı “temren”dir. Devellioğlu, *peykân*’a “temren, başak, okun ucundaki sivri demir” anlamlarını vermiştir. Ayrıca *peykân* ile mecazen sevgilinin kirpiğinin kastedildiği belirtilmiştir. (Devellioğlu 2015: s.101)

Bu tanımlamalar yanında *peykân* “ok, yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değnek” olarak da anlandırılmıştır. (Pakalın 1983: s.717)

İsmail Hakkı Aksoyak, *Divan Şiirinde Okçuluk Terimleri* makalesinde *peykân*, ok ve demren kelimelerini şu şekilde açıklamıştır:

“*Peykân*” Okun ucuna takılan sivri parça. “Ok” Ok, yayla atılan ucuna sivri demir veya kemik takılmış ince değnektir. Oklar genellikle kayın ağacından, abanozdan veya kamıştan yapılır. Kamıştan yapılan oklar, hafifliklerinden dolayı daha uzak mesafelere gider. Okun hedefi bulması ve dengesini sağlaması ve uzun mesafelere gidebilmesi için arka kısımlarına çıkıntılı kanatlar yapılır. “Demren” Okun ucuna geçirilen sivri kemik veya demir parçasına denir. Temren okun düzgün gitmesini sağlar. Demirden veya çelikten yapılır. Beyitlerde çeliğe su verilmesinden dolayı *peykân* ve su kelimeleri birlikte geçer. (Aksoyak 2016: s.93-99-100)

Osmanlı döneminde yazılan sözlüklerde ise “okun ucundaki sivri demir” (Şemseddin Sami 1899-1900: s.368; Kestelli 1927: s.194) “ok temreni” (Muallim Naci 1894: s. 104; İbrahim Cudi Efendi 1332: s.229; Ali Nazima-Reşad 1315: s.178) “ok ve mızrak ve emsali şeylerin temürden masnu başları” (Hüseyn Remzi 1888: C. 1: s. 116) “ok demirni, mızrak timüri, okun ucundaki sivri timür ki Türkçede [başak] tabir olunmuş. [başaklı ok] = Yelekli okun daha büyüğü, daha uzunı dimekdür” (Mehmed Salâhî IV: s.340) “ok ve mızrak ve emsali nesnelere demürden mansu başları” (Redhouse 1297: s.140) “ok ve mızrak gibi şeylerin başlarındaki demir” (Toven 1927: s. 200) olarak tanımlanmaktadır.

İskender Pala, *peykân*ın kelime anlamı için “temren, başak, okun ucundaki sivri demir” anlamlandırmasını yapar. Mızrağın demirine de *peykân* denildiği ve sevgilinin gamze okları hakkında kullanıldığı ifade edilmiştir (Pala1995: s.371)

Diğer kaynaklarda ise “okun ucundaki sivri demir, başak” (Tulum 2013: s.158) “temren, ok veya mızrak başı” (Kanar 2011: s. 207) olarak tanımlanmaktadır. “ok demreni, Çağatay lisanında “başag” ve “başak” dahi derler” (Yılmaz 2019: s. 1054)

Mehmet Zeki Pakalın, *peykân* hakkında şu bilgileri vermektedir: “Okun ucundaki sivri demir hakkında kullanılır bir tabirdir. Buna ok temreni de denilir. Mızrağın demirine bu ad verilir.” (Pakalın 1983: s. 776)

1. Sayısal Verilerle Klasik Türk Şiirinde *Peykân*

a) *Peykân*ın Yüzyıllara Göre Kullanımı

Yüzyıl	Şair	<i>Peykân</i> Kullanım Sayısı	<i>Peykân</i> Kullanan Şair Sayısı	Yüzyıldaki Toplam Kullanım
14. Yüzyıl	Nesimi	1	1	1
15. Yüzyıl	Ahmed-i Da'î, Avnî, Bursalı Nakkaş Safî, Cihan Şah, Çakerî, Edhemî, Gedâyî, Mestî, Şeyhî	1	27	130
	Adnî, Cem Sultan, Karakoyunlu Cihanşah, Kasım	2		
	Emir Efsauddin Hidayetullah, Hamdi Çelebi	3		
	Hakikî	4		
	Bedâyî, Karamanlı Aynî	5		
	Edirneli Şevkî	6		
	Adlî	8		
	Mihrî Hatun	9		
	Şevkî	10		
	Taşlıcalı Yahyâ	12		
	Ahmed Paşa	14		
	Necâtî	16		
	Ahmedî	23		
Mesihî	28			
16. Yüzyıl	Amrî, Cinânî, Figanî, Filibeli Vechi, Kara Fazlî, Manî, Usulî, Yakînî	1	63	378

	Basirî, Cuşî, Enverî, Hafız Ahmed Paşa, Helakî, Karamanlı Sabûhî, Nevî, Rumelili Zaîfî, Sebzî	2		
	Beyânî, Cemalî Çelebi, Hayâtî, Hidâyet Çelebi, Kütahyalı Rahîmî, Şihâbî, Üsküplü İshâk Çelebi	3		
	Ahî, Azîzî, Gedizli Kabûlî, Şanî, Şemî, Vusûfî	4		
	Balî Çelebi, Behiştî	5		
	Cemilî, Hecrî, Mostarlı Hasan Ziyâî, Üsküplü Atâ, Vassî	6		
	Cenabî, Sehi Bey, Süheyfî, Revânî, Üsküdarlı Aşkî, Zâtî	8		
	Ahmed-i Rıdvan, Âşık Çelebi, Gelibolulu Sürûfî	9		
	Bağdatlı Ruhî	10		
	Nev'izade Atâyî	11		
	Bakî, Ümidî Ahmed, Gelibolulu Sun'î	12		
	Sehâbî, Bursalı Rahmî	15		
	Muhibbî, Münîrî, Tâcizade Cafer Çelebi	19		
	Ramazan Behiştî	21		
	Kalkandelenli Muîdî	30		
	Hayâlî Bey	29		
	Celilî	34		
	Gelibolulu Mustafa Âli	42		
Emrî	43			
Fuzûlî	47			
17. Yüzyıl	Askerî, Bosnalı Sabit, Emetullah Hanım, Fasih Ahmed Dede, Neşâtî, Nâbî, Nedretî, Nesib Dede, Üsküdarlı Fenâyî, Vecdî	1	34	146
	Fehim-i Kadim, Ferîdî, Hisâlî, Mu'in, Nisârî, Safveti Mehmet Çelebi	2		
	Fevzî, Mehmed Adlî	3		
	Cevrî, Vahyî	4		
	Ahmed Nami, Hikmetî, Katipzade Sakıp, Şeyhî Mehmed	5		
	Nedim, Sükkerî, Yahya Nazim	7		
	Mustafa Nehci, Sabir Parsa	8		
	Şeyhülislam Yahyâ	11		
	Nefî	14		
	Nâilî Kadim	15		
	Kavsî	25		
	Azmizâde Haletî	42		
	18. Yüzyıl	Ahmet Müsellem, Abdülbâki Nasır Dede, Âgâh, Bağdâdi, Beliğ Mehmed Emin, Hasmî, Nâşid, Servet, Seyyid Burhan, Tayyâr Mahmud Paşa		
Enderunlu Hasan Yâver, Erzurumlu Zihnî, Kamî		2		
Diyarbakırlı Hami Admed, Kanî, Mirzazâde Mehmed Salim, Seyyid Vehbî, Şeyh Galip, Yâver		3		
Arpaemini-zâde Mustafa Sami, Bosnalı Âsim, Esrar Dede		4		
Eğirdirli Şeyhi Mehmed, Hakim Mehmed, Pertev		5		
Nevres-i Kadîm		6		

	Sünbülzade Vehbî	7		
	Lâzikîzâde Feyzullah Nâfiz	8		
19. Yüzyıl	Akif, Aşkî Mustafa, Besnilî Lüzumî, Eğribozlu Numân Mâhir, Ferdi Abdullah, Kerküklü Tabiboğlu, Leyla Hanım, Mehmed Sermed Efendi, Osman Şems, Sivaslı Ruhî	1	23	74
	Ahmed Badî, Antepli Aynî, Benderli Cesârî, Bursalı İffet, Eşref Paşa, Mehmed Sebati, Molla Mahmud Zui, Nâkâm	2		
	Hamâmizâde İhsan, Harputlu Rahmî	5		
	Mustafa Refik	6		
	Osman Nevres	15		
	Nigârî	45		

Çalışmada, *peykân* kelimesinin klasik Türk şiirinde kullanımına ilişkin elde edilen veriler çağlara ve şairlere göre değerlendirilmiştir. Tablo, yüzyıllar boyunca *peykân* kelimesinin kullanım sayılarının yanı sıra kullanım oranlarını da göstermektedir. 14. yüzyılda sadece Nesimi tarafından kullanılan *peykân* kelimesi, şair sayısı ve kullanım açısından en çok 16. yüzyılda karşımıza çıkmaktadır. *Peykân*, 16. yüzyılda 63 farklı şair tarafından 378 defa kullanılmıştır. 176 şairin dağılımına baktığımızda 67'sinin 16. yüzyılda yaşamış şairler olduğu görülebilmektedir. Bu şairlerden *peykân* kelimesini 47 defa kullanan Fuzûlî, hem kendi dönemi içerisinde hem de diğer yüzyıllarda kelimeye şiirlerinde en çok yer veren şair olmuştur. Fuzuli eserlerinde bu kelimeye fazlaca yer verdiği için kelimenin görülme sıklığı bu yüzyılda en yüksek düzeye ulaşmıştır. 17. yüzyılda Azmizâde Halefî (42 defa) ve Kavsî (25 defa) *peykân* kelimesini en çok kullanan şairlerdir. 18. yüzyılda Lâzikîzâde Feyzullah Nâfiz ve Sünbülzâde Vehbî tarafından (8 defa) kullanılmıştır. Bu kullanım sıklığı 18. yüzyıl için en yüksek seviyesidir. 19. Yüzyılda *peykân* kelimesini en çok kullanan Nigârî (45 kez) olmuştur. Osman Nevres (15 kez) ve Mustafa Refik (6 kez) kullanmıştır. İncelediğimiz divanlardaki tespitlerimize göre *peykân*'ın tüm yüzyıllardaki toplam kullanım sayısı 765'tir.

b) *Peykân*ı Kullanan Şair Sayıları ve *Peykân*'ın Kullanım Sıklığı

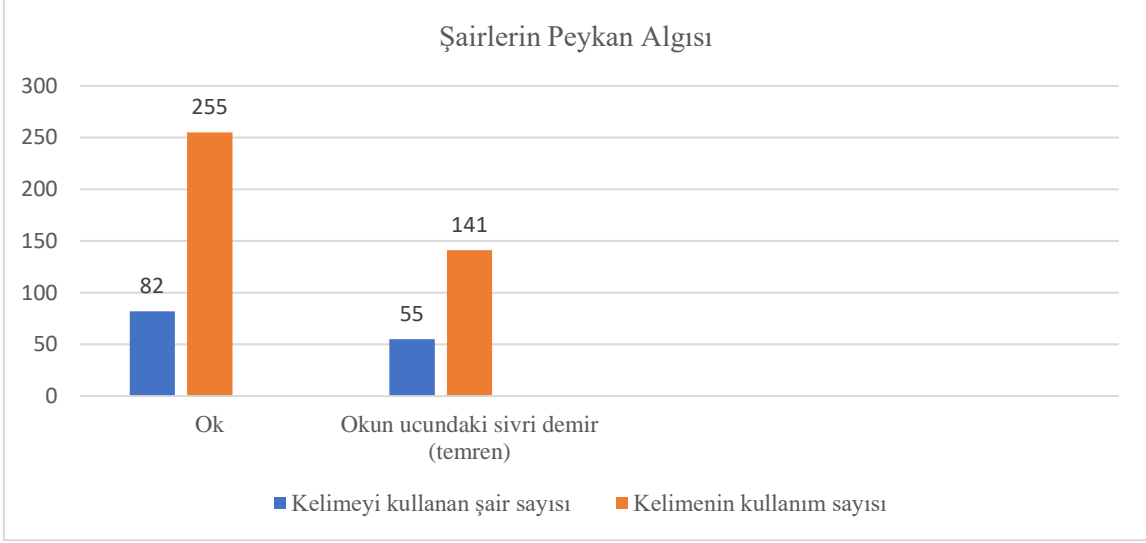
Klasik Türk şairlerinin divanlarında yaptığımız taramalardan elde edilen veriler içerisinde *peykân* kelimesini kullanan tüm şairler, kelimeyi kullanan şair sayısı ve kullanım sıklıkları aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Çalışmada 14-19. yüzyıllar boyunca şiirlerinde *peykân* kelimesini kullanan 176 şairin her birinin kelimeyi hangi sıklıkta kullandığı tespit edilmiştir. Eldeki verilere göre 37 şair şiirlerinde sadece bir kez *peykân* kelimesini kullanmıştır. Kelimeyi iki defa kullanan şairlerin toplam sayısı 29 iken, 10 defadan fazla kullanan şair sayısı 29'dur. Bu verilerden hareketle *peykân* kelimesinin şiir dilinde yaygın olarak kullanıldığı ve sıklıkla tercih edildiği söylenebilir.

Şiirlerinde <i>Peykân</i> Geçen Şairler	Şair Sayısı	Kullanım Sayısı
Fuzûlî	1	47
Nigârî	1	45
Emrî	1	43

Gelibolulu Mustafa Âli, Azmizâde Haleti	2	42
Celîf	1	34
Kalkandelenli Muîdî	1	30
Mesihî	1	29
Hayâlî Bey	1	28
Kavsî	1	25
Ahmedî	1	23
Ramazan Behiştî	1	21
Muhibbî, Münirî, Tacizâde Cafer Çelebi	3	19
Nefî	1	14
Necâtî	1	16
Bursalı Rahmî, Nâilî Kadim, Osman Nevres, Sehâbî	4	15
Ahmed Paşa	1	14
Ümidi Ahmed, Bâkî, Gelibolulu Sun'î, Taşlıcalı Yahyâ	4	12
Nev'izâde Atâyî, Şevkî, Şeyhülislam Yahyâ	3	11
Gelibolulu Sürürî, Mihrî Hatun, Revânî	3	9
Adlî, Cenâbî, Mustafa Nehci, Sabir Parsa, Sehi Bey, Süheylî, Üsküdarlı Aşkî, Zâtî	9	8
Nedim, Sükkerî, Sünbülzâde Vehbî, Vasfî, Yahya Nazim	5	7
Cemilî, Hecrî, Mostarlı Hasan Ziya'î, Mustafa Refik, Nevres-i Kadim, Üsküplü Atâ	6	6
Ahmed Nami, Balî Çelebi, Bedâyî, Behiştî, Eğirdirli Şeyhi Mehmed, Hakim Mehmed, Hamamizâde İhsan, Harputlu Rahmî, Hikmetî, Karamanlı Aynî, Katipzâde Sakıp, Pertev, Şeyhi Mehmed	13	5
Ahî, Arpaemini-zâde Mustafa Sami, Azîzî, Bosnalı Âsım, Cevrî, Esrar Dede, Gedizli Kabulî, Hakikî, Şanî, Şem'i, Vahyî, Vusûlî	12	4
Beyânî, Cemâli Çelebi, Emir Efsaiddin Hidayetullâh, Diyarbakırlı Hami Ahmed, Fevzî, Hayâtî, Hidâyet Çelebi, Kani, Kütahyalı Rahîmî, Mehmed Adlî, Şihâbî, Mirzazâde Mehmed Salim, Seyyid Vehbi, Şeyh Galip, Üsküplü İshak Çelebi, Yâver	16	3
Adnî, Ahmed Badî, Antepli Aynî, Basirî, Benderli Cesarî, Bursalı İffet, Cuşî, Enderunlu Hasan Yâver, Enverî, Erzurumlu Zihnî, Eşref Paşa, Fehim-i Kadim, Feridî, Kerküklü Tabiboğlu, Hafız Ahmed Paşa, Helâkî, Hisalî, Kâmi, Karakoyunlu Cihanşâh, Karamanlı Sabûhî, Kasım, Mu'in, Molla Mahmud Zu'i, Nâkâm, Nev'î, Nisarî, Rumelili Zâifî, Safveti Mehmet Çelebi, Sebzî	29	2
Abdülbaki Nasır Dede, Âgah, Ahmed-i Da'î, Ahmet Müsellem, Akif, Askerî, Aşkî Mustafa, Avnî, Bağdâdî, Belig Mehmed Emin, Besnilî Lüzumî, Bursalı Nakkaş Safi, Bosnalı Sabit, Çâkerî, Edhemî, Eğribozlu Numan Mahir, Emetullah Hanım, Fasih Ahmed Dede, Ferdi Abdullah, Hasmî, Gedâyî, Hüdâyî-i Kadim, Leyla Hanım, Mehmed Sermed Efendi, Mestî, Nâbî, Naşid, Nedretî, Nesib Dede, Nesimi, Neşâtî, Servet, Seyyid Burhan, Sivaslı Rûhi, Tayyar Mahmud Paşa, Üsküdarlı Fenâyî, Şeyhî, Vecdî	37	1

2. Klasik Türk Şiirinde *Peykân*ın Sözlük Anlamında Kullanımı

Çalışmanın bu bölümünde, Klasik Türk şiirinde yer alan *peykân* kelimesi şairlerin şiirlerinde kullandıkları anlamlar esas alınarak incelenmiştir. *Peykân* kelimesini şiirlerinde kullanan şairler, “okun ucundaki keskin demir (temren)” anlamını 141 defa; “ok” anlamını ise 255 defa kullandıkları tespit edilmiştir. İncelenen toplam 396 kullanımdan şairlerin kullanımına ait veriler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

- **Ok**

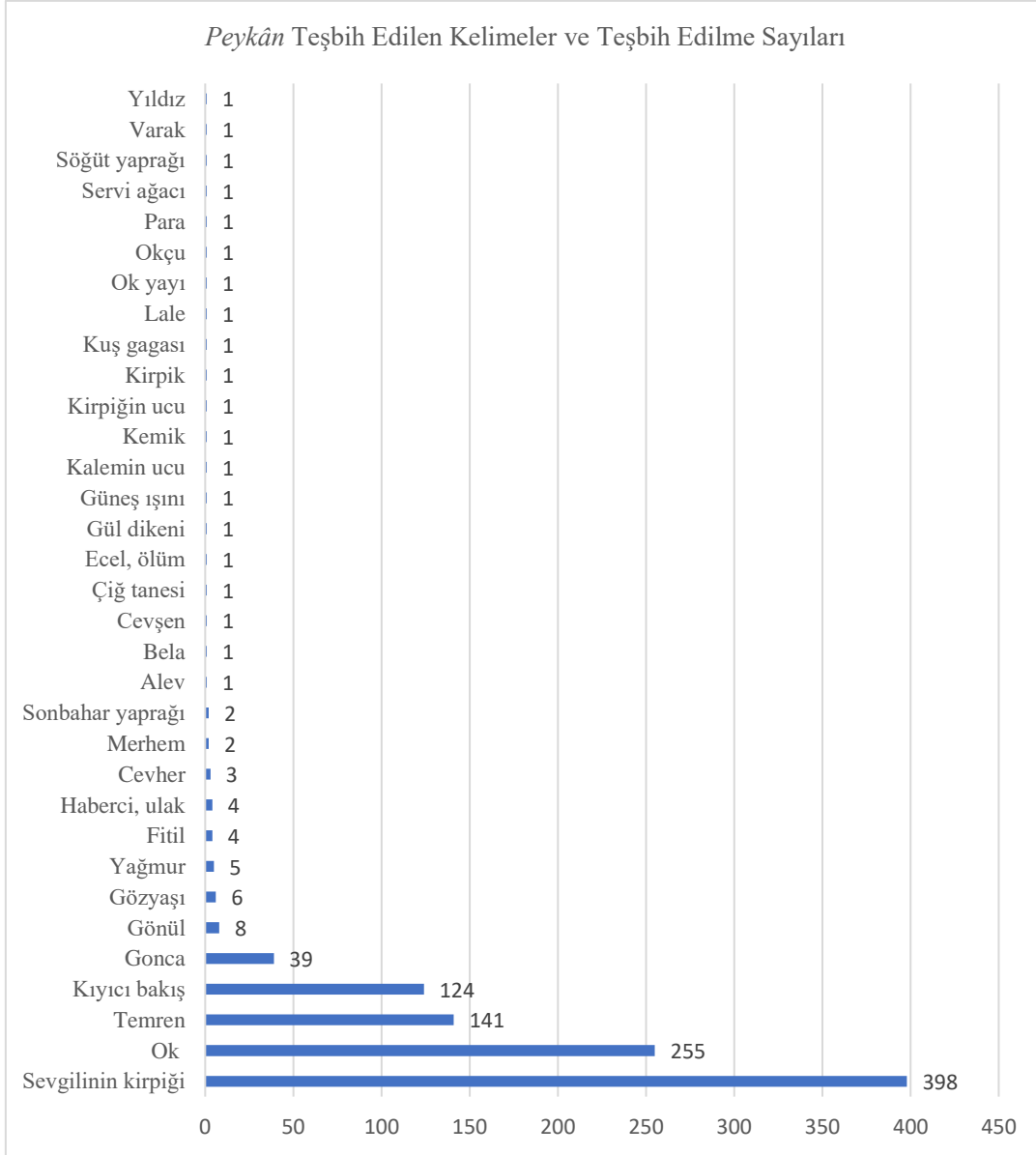
Ok, çok eski av ve savaş aleti olarak karşımıza çıkmaktadır. Kaliteli ve sağlam olanı abanoz ağacından yapılmaktadır. Klasik Türk şiirinde sevgili ve aşık ile ilgili birçok durum ok ve okçulukla ilişkilendirilmektedir. Sevgiliye ait pek çok unsur oka benzetilir. Aşık, sevgilinin kirpiğini ve yan bakışını “ok” olarak görmektedir. Aşığın gönlü bir hedeftir ve ok aşığın gönlüne saplanır ve aşık bu okun gönlünden çıkmasını asla istemez. Aşık için gönlündeki bu ok sevgiliden ona gelen bir hediyedir. Okların gönlünde açtığı yaranın iyileşmesini hiçbir zaman istememektedir (Bozkurt 2007: 333; Nalçacıgil Çopur 2020: 72).

- **Okun ucundaki sivri demir (temren)**

Temren, okun ucunda bulunan demirden yapılmış sivri uçlu parçadır. Temren okun dokunduğu yere kolay bir şekilde saplanmasını sağlamaktadır. Saplandığı yerden kolay kolay çıkmamaktadır. Okun ucundaki sivri demir (temren), aşığın gönlünü hedef alıp saplanmasını sağlayan metal parça olarak kullanılmaktadır. Klasik Türk şairlerinden bazıları *peykân* kelimesini şiirlerinde “okun ucundaki sivri demir (temren)” olarak dillendirmiştir.

3. *Peykânın* Teşbih unsuru olarak kullanımı

Klasik Türk şiirinde *peykân* kelimesinin kullanımına yönelik yaptığımız bu çalışmada 765 kelimedede tespit edilebilen teşbih unsurları incelenmeye çalışılmıştır. Kelimenin Klasik Türk şiirinde teşbih unsuru olarak kullanımı, sayısal veriler ile teşbih edilen kelimeler ve teşbih edilme sayıları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

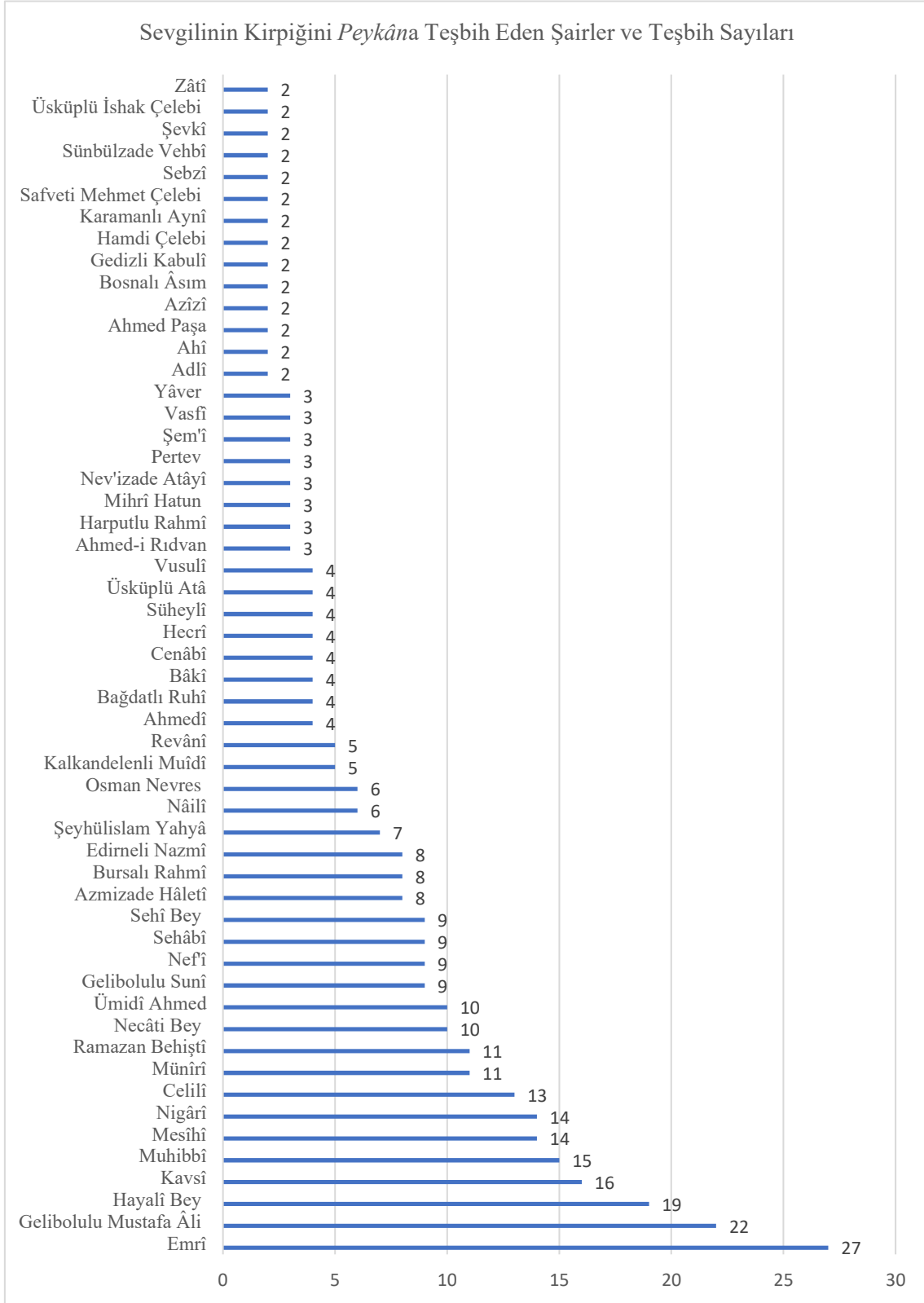
Yukarıdaki grafikte *peykâna* bir ve birden fazla teşbih edilen varlıklar yer almaktadır. *Peykâna* teşbih edilen kelimelerin hangi şair tarafından kaç kez teşbih edildiği tanık beyitlerle aşağıda yer alan başlıklar altında değerlendirilmiştir.

a) *Peykâna* Birden Fazla Teşbih Edilen Unsurlar

a.1.) *Peykân* → Sevgilinin Kirpiği

İncelenen divanlarda “sevgilinin kirpiği” ey yaygın teşbih şekli olarak görülmektedir. Okun hedefi bulması için ucuna çıkıntılı kanatlar takılır. Bu kanatlar bir okun ucuna iliştirilmiş demir parçasıdır. Sevgilinin kirpiklerindeki oklar aşığın göğsüne saplanır ve bu oklar aşığın kalbini yaralar. Aşık, sevgilinin kirpiklerinin kalbinde açtığı yaralara çok sevinir, sevgilinin kirpiklerinin göğsünden çıkmasını istemez. İncelediğimiz divanlarda *peykâna* en çok teşbih edilmiş olan kelimenin 398 teşbihle “sevgilinin kirpiği” olduğu görülmektedir. Aşıklar, sevgilinin kirpiklerinin yaralayıcı özelliğinden dolayı *peykâna* benzetilir. İncelenen divanlarda 176 şairin toplam 765 defa *peykân* kelimesini kullandığını tespit ettik. 14-19. Yüzyıllarda şiir yazan şairler arasında

peykânı sevgilinin kirpiğine benzeten şair sayısı 97'dir. *Peykânı*, sevgilinin kirpiğine benzeten şairlerin isimleri aşağıda alfabetik olarak sıralanmıştır.

***Peykân* → Sevgilinin Kirpiği Teşbihine Örnekler**

Azîzî, sinesindeki oku (kirpiği) sevgili çekip aldığında görünenin kan olmadığını, ciğerinden kopan bir parçanın sevgilinin kirpiğinde kaldığını ifade eder:

*Görinen kan degül tîrûñ çeküp aldıkda şinemden
Cigerümden qopup bir pâre **peykānuñda** kalmışdur
(Azîzî 84/3)*

Azmizâde Haletî, sevgilinin kirpiğinin yara dolu tenine gelince bir ses çıktığını, sanki sevgilinin kirpiğinin birbirine değdiğini söyler:

*Biribirine tokundı meger **peykān**ların cânâ
Ten-i pür-zahma tîrûn irişince bir sadâ çıkdı
(Azmizâde Hâletî, G. 875/4)*

Bağdatlı Rûhî, keman kaşlı sevgilinin kirpiğinin aşığın gönlüne dosdoğru bir ok gibi isabet ettiğini ve ölmekten başka çaresinin kalmadığını söyler:

*Şöyle mecrûhuz ki yok ölmekten özge çâremüz
Giçdi ol kaş kemānuñ cânâ **peykānı** dürüst
(Bağdatlı Rûhî, G. 81 / 3)*

Bursalı Rahmî, sevgilinin kirpiğinin göğsünü yaralamasından korktuğu için başına siperlik taktığını söyler:

*Bend eyledüm kafama siper ey kaş kemān
Korqum budur ki şineme **peykān** gelür geçer
(Bursalı Rahmî, G. 44 / 4)*

Celîlî, sevgilinin kirpiğinin sinede aşığın canıyla bir olduğunu, cevher hazinesine seslenerek virane olduklarını ifade eder:

***Peykān**laruñuñ cân gibi şinemde yiri var
Ey genc-i güher gel berü vîrānelerüz biz
(Celîlî, G. 133 / 6)*

Cenâbî, aşığın paramparça olan gönlüne bakıldığında kalbinin ne halde olduğunu söyleyerek, aşığın bedenindeki her yaranın sevgilinin kirpiğinin eseri olduğunu dile getirir:

*Dil-i sad-pâreme baksañ derûnum hâlini söyler
Ki **peykānuñla** her zahmum dehânumla zebânumdur
(Cenâbî, G. 80 / 4)*

Emrî, sevgilinin attığı her kirpiğin canında bulunduğunu, ve her attığı okun canına isabet ettiğini söyler:

Her tır ki müjgānuñ atar cānda bulursın

Peykânını ey kaşı kemān kanda bulursın

(Emrî, G. 405 / 1)

Gelibolulu Mustafa Âlî, aşığın gönlü sevgilinin kirpiğine susamıştır ama sevgilinin okunun hızından aşığın gönlüne ulaşmadan geçip gittiğini söyler:

Peykānuña hūn-ı cigerüm teşnedür ammā

Tırüñ ne ‘aceb tız geçer kına bulaşmaz

(Gelibolulu Mustafa Âlî, G. 524 / 2)

a.2) Peykân → Ok

Ahmedî, okun ucundaki *peykân*ın hedefi tahrip etme gücünü anlatırken İsfendiyarın teninin sertliğine telmihte bulunur. Okun onun derisini bile deleceğini söylemektedir. Ruyinten vücuduna telmihte bulunulmuştur.

Nite ki İsfendiyâr olsa teni düşmenlerüñ rûyın

Ohuñ peykânı irdükde düşe İsfendiyâr andan

(Ahmedî, K. LXVI / 21)

Gelibolulu Mustafa Âlî, aşığın bağı sevgilinin aralıksız bakışlarıyla dolduğu için onun ok gibi yan bakışını istemediğini ifade etmektedir.

Tır-i ğamzeñden muhaşşal geçdüm ey kaşı kemān

Dem-be-dem gördüm ki bağrum kanlu peykân olmada

(G. M. Ali, G. 1216 / 4)

Kalkandelenli Muîdî, sevgilinin kirpiğinin açtığı yarayı anlatmak için gözünden ciğer kanı geldiğini söyler:

Dilde peykân-ı müjeñ zahmını bildürmeg için

Dökilür hūn-ı ciger dıde-i hūn-bārümden

(Kalkandelenli Muîdî, G. 343 / 4)

Üsküplü İshâk Çelebi, sevgilinin göğsünde bırakacağı temrenin derdine derman olacağını düşünerek sevgiliden göğsüne *peykân*ını bırakmasını ister. Sevgilinin kirpiğini *peykân* yerine koyarak onun kendi sinesinde olmasını ve derdine derman olmasını istemektedir.

Komadun şinede çün tırüñi ey kaşı kemān

Bārj peykânı kıo bir derdüme dermān olsun

(Üsküplü İshâk Çelebi, G. 216 / 4)

a.3) *Peykân* → Temren

Cenâbî, okun içindeki temrenin gönlüne yer ettiğini ve gül bahçesindeki taze gonca gibi olduğunu söyler:

*Yir eyledi **peykân**-ı hadengüñ dil içinde
Ter gonça gibi oldı mekânı gül içinde
(Cenâbî, G. 266 / 1)*

Hecrî, savaşta sinesinin ok ve *peykâna* kalkan olduğunu ve göğsüne sayısız temrenin isabet ettiğini dile getirmektedir.

*tolu sînem hadeng ü **peykândur**
bu kadar kim kazâya kalkandur
(Hecrî, G. 29 / 1)*

Kalkandelenli Muîdî, sevgiliye hitaben: “Gözlerimden bir yaradan kan akar gibi kan döküldüğünden beri ey sevgili senin gamzen ok ve kirpik yağdırır.” der.

*Yâra gibi gözlerüm kan dökdüğünden anla kim
Her taraftan câna gamzen tir ü **peykân** yağdurur
(K. Muîdî, G. 87 / 6)*

Taşlıcalı Yahyâ, gönlünün sevgilinin temrenleriyle dolmasını ve sevgilinin cevri için demirden yapılmış yüreğe sahip olmak gerektiğini söyler:

***Peykân**laruñla ʒolsa yéridür derûnumuz
Cevrüñi çekmege çü demürden yürek gerek
(Taşlıcalı Yahyâ, G. 211 / 2)*

Üsküplü İshâk Çelebi, sevgiliye seslenerek “Göğsümde okunu bırakmadın bari temrenini bırak, derdime derman olsun.” demektedir.

*ʒomaduñ şînede çün tîrûñi ey kaşu kemân
Bârî **peykânı** ʒo bir derdüme dermân olsun
(Üsküplü İshâk Çelebi, G. 216 / 4)*

a.4) *Peykân* → Kıyıcı Bakış

Cem Sultan, sevgilinin yan bakışının oku gönlü hedef alırken, o bakışların aşığı her yandan vurduğunu söyler:

Ġamzeñ okına nişān olalı dil

*Her yañadan tırmadın **peykān** gelür*

(Cem Sultan, G. 57 / 3)

Muhibbî, sevgilinin keskin bakışları ona geldiğinde gönlünde yer edineceğini, dert ve gam askerinin de lider olduğunu söyler.

*Cānda yir idem gelürse ġamze-i **peykān**-ı dōst*

Leşker-i derd ü ġama āhir cigerde baş olur

(Muhibbî, G. 931 / 2)

Nigârî, sevgilinin keskin bakışının göğsünü kanla doldurduğunu ve fidan kadar uzun olan aşığı yay gibi eğdiğini söyler.

*Gamze-i **peykān**-ı yâr bağrımı pür-hûn idüp*

Kāmet-i serv-i sehî kıldı kadem yâ gibi

(Nigârî, K. 813 / 43)

a.5) Peykân → Gonca

Celilî, servilerin ok ve *peykān*ların gonca olduğunu, bahçeyi gezmesine gerek olmadığını zaten sinesinin gül bahçesinden farkı olmadığını söyler:

*Okıaruñdur serviler **peykān**larıñdur ġoncalar*

Seyr-i bāđı n'eyleyem şinem gülistāndur baña

(Celilî, G. 11 / 3)

Emrî, aşığın bedeninin sevgilinin bakışlarıyla süslemesi için kuru bir fidan olduğunu ve goncaların ağacı süslediği gibi aşığın gönlünü süslemesini ister:

Şol nihāl-i huşkdur cismüm ki aña zeyn içün

*Bir kemān-ebrū dizüpdür ġonca-veş **peykān**ların*

(Emrî, G. 374 / 2)

Karamanlı Sabūhî, şarap içtikçe gül bahçesinde sevgili olmasa da aşığa goncaların peykan, kılıcın ise söğüt yaprağı gibi olacağını söyler:

Bāde nūş itdükçe diş güleşende dildār olmasa

*Ġoncalar **peykān** olur şemşir berg-i bîd aña*

(Karamanlı Sabūhî, G. 14 / 2)

a.6) Peykân → Cevher

Fuzülî, yaş dolu gözlerinin sevgilinin kirpikleriyle dolu olduğunu ve denize seslenerek sadece mücevherin onda olmadığını söyler:

*Peykânları ile doludur çeşm-i pür-abum
Ey bahr sagınma senün ancak güherün var
(Fuzûlî, G. 7 / 3)*

a.8) Peykân → Gönül

Nigârî, kıskançlık sahibi olanlara seslenir ve ahının gönülde tesiri olduğunu, aşığın canına ve gönlüne uğramamasını, düşmemesini söyler:

*Eseri vardır ey ehl-i hased âhımızın
Düşmegil cânımıza uğrama **peykân**ımıza
(Nigârî, G. 612 / 5)*

Taşlıcalı Yahyâ, gönül derdinin yarasını şimdi açmaması gerektiğini, yarasının ağzındaki peykanın aslında aşığın gönlü olduğunu söyler:

*yâre derd-i dili şerh étmege şimdi yahyâ
yâremünj ağzına dildür şanasın **peykânı**
(Taşlıcalı Yahyâ, G. 515 / 5)*

a.9) Peykân → Gözyaşı

Bâkî, aşığın mezarının toprağının üstünde güllerin açmasını, gül bahçesi gibi olmasını ister ama bunun olabilmesi için sevgilinin gözyaşlarını aşığın mezarındaki tozun (toprağın) üzerine serpmesi gerektiğini söyler:

*Güller bitüre gülşen ola hâk-i mezârum
Peykânuñ eger su sepelerse tozum üzre
(Bâkî, G. 462 / 3)*

Nedim, aşığın hasret çeken sinesinin yandığını, aşığın gönlündeki peykanın gözünden gözyaşı olup aktığını söyler:

*Hayfâ güdâz sîne-i hasret-keşîdeden
Âb oldu akdı dildeki **peykânı** dideden
(Nedim, G. 94 / 1)*

a.10) Peykân → Haberci, ulak

Âşık Çelebi, gelmekte olan eceli habercinin ulaştırdığını, can ve gönlü savuşturup kalbinin köşkünü boş bıraktığını söyler:

*Ecel peygâmın iblâg itdi çünkü peyk-i **peykânun**
Savup cân u dili halvet-serây-ı kalbi boş itdüm
(Âşık Çelebi, G. 42 / 2)*

a.11) *Peykân* → Merhem

Fuzûlî, sevgilinin okunun yürek yarasına merhem olduğunu, yıldızının saadet yıldızıyla bir arada bulunduğunu söyler:

*Ciger dağına merhem oldu **peykân**un bihamdillah*

Sa'adet kevkebine ahter-i bahtum mukarindür

(Fuzûlî, G. 67 / 5)

a.12) *Peykân* → Yağmur

Mesîhî, bedeninin bahçesinde daima lalelerin yeşerdiğini, sevgilinin okunun ucundan temrenin yağmur gibi yağdığını söyler:

Bāđ-ı cismümde dem-â-dem lâleler bitürmege

*Tîrũñ ucundan şehâ bārân-veş **peykân** yağar*

(Mesîhî, G. 92 / 2)

Taşlıcalı Yahyâ, kaşının düşmanlara ok gibi yağmur yağdırdığını, kılıcının şimşek gibi parlayarak iman nuru yağdırdığını söyler:

*Kavsümüz yağmur gibi a'dāya **peykân** yağdurur*

Tîgumuz berç urduğınca nür-i imān yağdurur

(T.Yahyâ, Tercî'-bend 11 / 2 /3)

a.13) *Peykân* → Yıldız

Taşlıcalı Yahyâ, seyyar yıldızların solakların elinde ok ve yay olduğunu, diğer yıldızların da altın tacı olduğunu söyler:

Solağlar encüm-i seyyār elinde tîr ü kemān

*Nücüm-i sâ'iresi tād-ı zerle **peykānı***

(Taşlıcalı Yahyâ, K. 5 / 40)

a.14) *Peykân* → Sonbahar Yapağı

Emrî, daldaki sonbahar yapağını gören bülbülün uçtuğunu ve okun ucundaki altın temrenin de sararmış sonbahar yapağı gibi olduğunu söyler:

Şâhda berg-i hazân gördi vü uçdı bülbül

Sandı ol tîr ucında anı zerrîn-peykân

(Emrî, K. 1 / 24)

a.15) *Peykân* → Alev

Hayâlî Bey, gönlünü camideki kırmızı renkli lal taşından bir kandile benzeterek sevgilinin kirpiğinin bu kandildeki fitil, kirpiğinin ucunun ise alev olduğunu söyler:

Cāmi`-i tende dilüm bir la`lden kandıldür

Kim aña tırüñ fetil ü şu`lesi peykānidur

(Hayâlî Bey, G. 65 / 2)

Hayâlî Bey, gönlünü aşk haremının kandiline benzeter, sevgilinin okunun temreninin ise bu kandilin ateşi ve gövdesinin de bu kandilin fitili olduğunu söyler:

Fetile tırüñ olup oldı şu`le peykānuñ

Dilüm-durur harem-i `ışka ey püser kandîl

(Hayâlî Bey, G. 266 / 3)

b) Peykâna Bir Kez Teşbih Edilen Varlıklar

Çalışmada, yalnızca bir kez kullanılan 14 farklı kelime belirlenmiştir. Aşağıdaki listede sadece bir kez teşbih eden şairler ve teşbih ettikleri kelimeler yer almaktadır:

Şairler	Peykânın Bir Kez Teşbih Edildiği Kelimeler
Yahyâ Nazim	Belâ
Edirneli Nazmî	Cevşen
Ahmedî	Gül diken
Osman Nevres	Kalemin ucu
Emrî	Kemik
Mostarlı Hasan Ziya`i	Kirpiğinin ucu
Kara Fazlî	Kuş gagası
Taşlıcalı Yahyâ Bey	Lale
Ahmed Paşa	Ok yayı
Münîrî	Okçu
Kalkandelenli Muîdî	Servi ağacı
Ahmed-i Rıdvân	Söğüt yaprağı
Behiştî	Varak
Taşlıcalı Yahyâ Bey	Yıldız

Peykâna bir kez teşbih edilen varlıklarla ilgili bazı örnek beyitler aşağıda verilmiştir:

1. *Peykân* → *Bela*

Yahyâ Nazîm, belanın kaza oklarının hızında bir *peykân* gibi olduğunu, ecelin ise kader kılıcında tutulacak olan bir cevher olduğunu söyler:

Belâ sihâm-ı kazâ sür'atinde peykândur

Ecel hüsâm-ı kader kabzasında cevherdür

(Yahyâ Nazîm, K. 24 / 65)

2. *Peykân* → Cevşen

Edirneli Nazmî, düşmanı ile dostunun savaşında *peykân*'ın cevşen gibi onun bedenini koruduğunu söyler:

Düşmen-ile dostum ceng itmeğe

Tende peykânundurur cevşen bana

(Edirneli Nazmî, G. 368 / 4)

3. *Peykân* → Gül dikeni

Ahmedî, gülün utancından *peykân* gibi sivri dikenlerini kendine kalkan etmeyi bıraktığını, gül bahçesinde sevgilinin güzelliğinin sancağını sabah rüzgarının huzuruna çıkardığını söyler:

Gül siper salup hayâdan dökdi peykânın yire

Çün gül-istânda sabâ arz itdi hüsnuñ râyetin

(Ahmedî, G. 505 / 6)

4. *Peykân* → Kalemin ucu

Osman Nevres, sevgilinin hayaliyle kılı kırk yaran biri olduğunu söyler, tek başına olan cevheri iki parça ettiğini dile getirmektedir. Bu durumda da *peykân* ve kalemin tahtadan yapıldığı göz önüne alınırsa ikisi arasında benzerlik kurulduğu görülmektedir.

O kadar mûy-şikâf oldu hayâliñ ile kim

Cevher-i ferdi dü-nîm eyledi peykân-ı kalem

(Osman Nevres, K. 18 / 16)

5. *Peykân* → Kemik

Emrî, güçsüz bedeninin ayağına sevgilinin okunun düştüğünü ve kemiğin ucunun yara olmadığını söyler. Okun ucundaki temrenin daha hızlı olabilmesi için ucundaki çıkıntı ve kemiklerin ucundaki yumru arasında benzerlik kurulmaktadır.

Düşdi ayagına okuñuñ cism-i nâ-tüvân

Yara degül ucındagı peykân-ı üstühân

(Emrî, Kıt'a. 331 / 1)

6. *Peykân* → Kirpiğinin ucu

Mostarlı Hasan Ziya'î, sevgilinin kirpiğinin ucu öfkeyle aşığın bağırını delip yaraladığını bu dünyada hiç mi hiç cömertlik ve iyilik görmediğini söyler:

*Benüm hışm ile bagrum deldi ol **peykân**-ı müjgânun*

Cihânda görmedim ben zerre denlü lutfun ihsânun

(M. H. Ziya'î, Terci-Bend. 5 / 7)

7. *Peykân* → Kuş gagası

Kara Fazlî, can alıcı şahinin gönül delen bir ok gibi durduğunu söyler. Şahin kuşunun gagası ve *peykân* arasında bir ilişki kurulmuştur ve padişahın demirinin ucunun *peykândan* olduğunu söyler:

Tîr-i dil-dûzuñ durur bir Şâh-bâz-ı cân-şikâr

*Pâdişâhum âheniñ minķârdur **peykân** aña*

(Kara Fazlî, G. 8 / 2)

8. *Peykân* → Lale

Taşlıcalı Yahyâ, sevgilinin ayrılığıyla boyunun yay gibi olduğunu, bütün lalelerin kanlı *peykân* gibi göründüğünü söyler:

*kanlu **peykân** gibidür yahyâya cümle lâleler*

ķâmeti hicrân-ı cânân-ile olaldan kemân

(Taşlıcalı Yahyâ, G. 299 / 7)

9. *Peykân* → Ok yayı

Ahmed Paşa, sevgiliye seslenerek kirpiğinin aşığın yüreğinde delikler açtığını, yüreğini yaraladığını ama bundan yan bakışının haberinin olmadığını dile getirir, sihirli okun atılabilmesi için yaya gerek olmadığını söyler:

Didüm ey cân kirpügüñ dil deldi gamzeñ tuymadı

*Didi kim bilmez misin sihr okı **peykânsuz** geçer*

(Ahmed Paşa, G. 54 / 5)

10. *Peykân* → Okçu

Münîrî, keman kaşlı zalim sevgilinin yan bakışıyla aşığın sinесinin okçu dükkanı gibi olduğunu söyler:

Ĝamzeñüñ fikrinden ey Türk-i kemân-ebrü bugün

*Şanki sînem bir bölük **peykân**-gerüñ dükkânıdur*

(Münîrî, K. 14 / 3)

11. *Peykân* → Servi ağacı

Kalkandelenli Muîdî, gül yanaklı ve servi boylu uzun sevgilinin çimenlikte dolaşmak istediğini dile getirir. Servi ağacının da aşığın canına *peykân* gibi saplandığını ve gülün de onun cefa yarası olduğunu söyler:

Serv bir peykân ü gül dâğ-ı cefâdur cānuma
Sebze seyrin eylesen sen serv-i gül-ruhsârsuz
(Kalkandelenli Muîdî, G. 163 / 2)

12. *Peykân* → Söğüt yaprağı

Ahmed-i Rıdvân, söğüt ağacının yaprağının her birisinin *peykân* gibi eğri olmadığını söyler:

Sûzen-i bîd bergini düzmiş
Şanasın her birisi peykândur
(Ahmed-i Rıdvân, K. 29 / 14)

13. *Peykân* → Varak

Ramazân Behîştî, sevgilisiz bahçe seyrine gitmenin mümkün olmadığını söyler. Aşığın bedeninin sevgilinin vücuduna ok, *peykân*larının da varak olduğunu söyler:

Sensüz nice revân olunur geşt-i bâğa kim
Olur baña varakları peykân nihâli tîr
(Ramazân Behîştî, G. 156 4)

14. *Peykân* → Yıldız

Taşlıcalı Yahyâ Bey, seyyar yıldızların solakların elinde ok ve yay olduğunu, diğer yıldızların altın taç ile *peykân* gibi olduğunu söyler:

şolaklar encüm-i seyyâr elinde tîr ü kemân
nücüm-ı sâ'iresi tâc-ı zerle peykânı
(Taşlıcalı Yahyâ, K. 5 / 40)

Sonuç

Bu çalışmada Klasik Türk şiirine ait beyitlerden hareketle *peykân* kelimesinin 176 şair tarafından kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu şairler *peykân* kelimesini şiirlerinde “okun ucundaki sivri demir (temren)” ve “ok” yaygın anlamları dışında “sevgilinin kirpiği, kıyıcı bakış, gonca, cevher, gönül, gözyaşı” anlamlarıyla kullanılmıştır. Bu anlamlar Klasik Türk şiirinde sevgiliye atfedilen teşbih unsurları olarak yer almıştır. Her şair kendi hayal dünyası içerisinde *peykân* kelimesine çeşitli anlamlar yüklemiş ve bu anlamları aşık ve sevgili arasındaki ilişki çerçevesinde şiirlerinde yeni hayaller ve benzetmeler yaratmak için birer araç olarak kullanmıştır.

Bu araştırmanın sonucunda elde edilen verilerden hareketle *peykân* ile ilgili bazı çıkarımlar yapılmıştır. Kelimenin şiiirlerdeki kullanımı ve şairlerin kelimeye yükledikleri anlamlar çeşitli katmanlarıyla ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. *Peykân* kelimesinin benzetme unsuru olarak kullanımı ve kullanım sıklığı sayısal veriler ışığında değerlendirilmiştir. *Peykân* kelimesi için burada tespit edilmiş olan anlamlar dışında ileride yapılacak diğer çalışmalarda da yeni anlamların ortaya çıkabileceği göz ardı edilmemelidir.

Kısaltmalar ve İşaretler

→	: Benzeyen
G.	: Gazel
K.	: Kaside
Trhsz	: Tarihsiz
G. M. Ali	: Gelibolulu Mustafa Âlî
K. Muidi	: Kalkandelenli Muîdî
T. Yahyâ	: Taşlıcalı Yahyâ
M. H. Ziya'î	: Mostarlı Hasan Ziya'î

Kaynaklar

ADMIŞ, A., (2007), *Âkif Divanı (İnceleme-Transkripsiyonlu metin)*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.

AKDOĞAN, Y., (trhsz), *Ahmedî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78357/ahmedi-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

AKKAYA, H., (1994), *Nevres-i Kadim ve Türkçe Divanı*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Marmara Üniversitesi.

AKKUŞ, M., (2018), *Nef'î Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-206118/nefidivani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

AKKUŞ, Y., (2010), *Benderli Cesârî'nin (Ölüm: 1829) Dîvânı ve Dîvânçesi (İncelemeTenkitli Metin)*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Marmara Üniversitesi.

AKPINAR, Ş., (2017), *Âgâh ve Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-195642/agah-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

AKSOYAK, İ. H., (1995), "Divan Şiirinde Okçuluk Terimleri", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 1: 84-94.

AKSOYAK, İ. H., (2018), *Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR208602/gelibolulu-mustafa-ali-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

ALİYEVA, T., (2019), *Molla Mahmud Zu'î Divanı (İnceleme-Metin-Bağlamlı Dizin-İşlevsel Sözlük)*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi.

ARAS, M., (2010), *Mu'în Divanı İnceleme-Metin*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi.

ARSLAN, M., (2018) *Bursalı İffet*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-215364/bursali-iffet-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

ARSLAN, M., (2018), *Leylâ Hanım Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-215361/leylananim-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

ARSLAN, M., (2018), *Mihri Hâtun Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-208575/mihri-hatun-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

ASLAN, Ü., (2017), *Nehcî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194366/nehcidivani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

AWAD, İ. M. L., (2010), *Ferîdî ve Divânı, İnceleme-Metin*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Gazi Üniversitesi.

AYDEMİR, Y., (2018), *Vizeli Ramazan Behiştî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR199899/vizeli-ramazan-behisti-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

AYDIN, G., (2019), *Bosnalı Sâbit Dîvânı'nın Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Gazi Üniversitesi.

AYDIN, H., (2010), *Cevrî Divânı'nın Tahlili*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Balıkesir Üniversitesi.

AYDIN, S., (2021), *Kara Fazlî Dîvânı (İnceleme-Metin Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi.

BAKHT, K., (2011), *Seyyid Burhân Divanı ve İncelenmesi*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Üniversitesi.

BAL, E., (2019), *Karamanlı Sabûhî Dîvânı, (İnceleme, Tenkitli Metin ve Dil İç Çeviri)*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi.

BALTALI, S., (2016), *Mehmed Adlî Dîvânı*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Kırklareli Üniversitesi.

BAŞPINAR, F., (trhsz), *Beyânî, Dîvân*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78363/beyanidivani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

BATĞI, Ö., (2017), *Eğribozlu Numân Mâhir Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196429/numan-mahir-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

BAYRAK, C., (2017), *Sehâbî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194338/sehabidivani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

BAYRAM, Y., (2018), *Adli Divanı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-215522/adlidivani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

BEKTAŞ, E., (2017), *Muvakkit-zâde Muhammed Pertev Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-195828/muvakkit-zade-muhammed-pertevdivani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

BIYIK, M., (1996), *Abdulbâkî Nâsır Dede Divânı, Giriş-Metin-İndeks*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Marmara Üniversitesi.

BİLGİN, A. A., (2017), *Nigârî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194361/nigari-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

BİLTEKİN, H., (2018), *Şeyhî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-215511/seyhi-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

BOSTAN, B., (2018), *Kâsım Divanı Sözlüğü (Bağlamsal Dizin ve İşlevsel Sözlük)*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.

BOZ, E., (2017), *Hakîkî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194363/hakiki-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

BOZKURT, N., (2007), "Ok", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Cilt XXXIII: 333-335.

BOZYİĞİT, E., (2021), *Taşlıcalı Yahyâ Bey Dîvânı, (İnceleme-Tenkitli Metin-Nesre Çeviri-Sözlük)*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Marmara Üniversitesi.

BULUKGİRAY, İ., (2019), *Basîrî'nin Farsça Dîvânı'nın Türkçe Çevirisi*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.

BULUT, A., (2002), "Rasih İbrahim'in Okçulukla İlgili Bir Manzumesi", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 50: 9-20.

BUYRUK, İ. E., (2009), *Ümidî Ahmet Dîvânı, (İnceleme-Metin-Özel Adlar Dizini)*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Hacettepe Üniversitesi.

BÜLBÜL, T., (2004), *Cem Sultan'ın Türkçe Divanı'ndan Gazel Şerhleri*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Pamukkale Üniversitesi.

CANKURT, G. Ç., (2015), *Figânî Dîvânı Gramatikal İndeksi*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Adnan Menderes Üniversitesi.

CÛDÎ, İ., (2006), *Lügat-ı Cûdî*, (Haz. İsmail Parlatır, Belgin Tezcan Aksu, Nicolai Tufar), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

ÇAĞLAR, A., (2013), *Üsküplü Atâ ve Dîvânçesi, (İnceleme-Tenkitli Metin-Sözlük)*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi.

ÇAKIR, M. S., (2018), *Yahyâ Nazîm Dîvânı, (İnceleme-Tenkitli Metin)*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.

ÇAKIRCI, M., (2006), *Hakîm Mehmet Efendi Divanı (inceleme-transkripsiyonlu metin)*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.

ÇELTİK, H., (2017), *Ahmed-i Rıdvan Divanı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194277/ahmed-i-ridvan-divan.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

ÇINAR, E., (2010), *Kütahyalı Rahîmî Dîvânı'ndaki Kasidelerin Şerhi*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Dumlupınar Üniversitesi.

ÇOLAK, M., (2010), *Emetullâh Hanım Dîvânı, İnceleme-Metin*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Kütahya Dumlupınar Üniversitesi.

DEMİR, E., (2022), *Kerküklü Tabiboğlu Divanı (İnceleme-Metin-Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük)*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi.

DEMİR, H., (2017), *Lâzikîzâde Feyzullah Nâfiz Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-191378/lazikizade-feyzullah-nafiz--divan.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

DEMİRALAY, M., (2007), *Hüdayi-i Kadim (16.yy) ve Divanı: İnceleme-Tenkidli Metin*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi.

DEMİRCİOĞLU-GENÇTÜRK, T., (2002), *Cemili Divanı İnceleme-Metin-Sözlük*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Marmara Üniversitesi.

DEMİREL, H. G., (2005), *18. yüzyıl Şairlerinden Belîğ Mehmet Emîn Dîvânı, inceleme-tenkitli-metin-tahlil*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Fırat Üniversitesi.

DEMİREL, Ş., (2017), *Mânî Dîvân ve Şehr-engîz-i Bursa*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194359/divan-i-mani-ve-sehr-engiz-i-bursa.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

DEVELLİOĞLU, F., (2007), *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.

DOĞAN, F., (2015), *Mestî Divanı, Metin-İnceleme*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi.

DOĞAN, M. N., (2015), *Fatih Divanı ve Şerhi*, İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu ve Başkanlığı.

DOĞAN, M. N., (trhsz), *Avnî (Fâtiḥ) Divanı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78360/avnifatih-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

DÖNMEZ PARLAK, B., (2006), *Eğirdirli Şeyhi Mehmed Efendinin Divanı'nın İncelenmesi*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Üniversitesi.

EĞRİ, A., (2006), *17. yy. Şairlerinden Hikmetî ve Divanı*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi.

ERCAN, Ö., (2008), *Peşteli Hisâlî Dîvânı*, Bursa: Gaye Kitabevi.

ERDOĞAN, M., (2018), *Bursalı Rahmî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR195643/bursali-rahmi-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

EREN, A., (2004), *Şeyhülislam Yahya Divanı'nın Tahlili*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Atatürk Üniversitesi.

ERİŞEN YAZICI, G., (2017), *Kâmî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-195832/kamidivani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

ERSOY, E., (2017), *II. Bayezit Devri Şairlerinden Münîrî ve Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196156/muniri-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

ERTEN, S. R., (2018), *Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi'ndeki Bağdatlı Rûhî Dîvânı Nüshası (Metin-İnceleme)*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Yozgat Bozok Üniversitesi.

ERÜNSAL, İ. E., (2018), *Tâcî-zâde Ca'fer Çelebi Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR211662/taci-zade-cafer-celebi-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

GÜLER, Ö. F., (2020), *Enverî Dîvânı, (Tenkitli Metin- Tahlil)*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi.

GÜNYÜZ, M. E., (2001), *Ahmedî Divanı'nın Tahlili C.I.* (Yayımlanmamış doktora tezi), İstanbul Üniversitesi.

GÜRGENDERELİ, M., (2017), *Mostarlı Hasan Ziyâ'î Divânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196834/mostarli-hasan-ziyai-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

HARMANCI, M. E., (2017), *Süheyli Divânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR194364/suheyli-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

HORATA, O., (2019), *Esrâr Dede Divânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-240609/esrar-dede-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

İPEKTEN, H., (2019), *Nâ'ilî-i Kadîm Divanı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR247199/nailli-i-kadim-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

İSEN, M., ve R. CANIM, (2019), *Hamâmîzâde İhsân Divânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-240980/hamamizade-ihsan-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

İSEN-DURMUŞ, T. I. ve R. CANIM, (2018), *Edirneli Şevkî Divânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-210484/sevki-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

KAÇALIN, M. S., (trhsz), *Âhî Divânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78356/ahi-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

KANAR, M., (2010), *Farsça Türkçe Sözlük*, İstanbul: Say Yayınları.

KAPLAN, H., (2008), *Mustafa Refik ve Divanı*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi.

KAPLAN, M., (2019), *Neşâti Divânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-249018/nesati-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

KAPLAN, Y., (2012), *Fevzî Divânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78371/fevzidivani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

KAPLAN, Y., (2018), "Mimari ve Dini Yapı Olarak Cami ve Cami İle İlgili Unsurların Divan Şiirine Yansımaları", *Uluslararası Cami Sempozyumu (Sosyo-Kültürel Açıdan)*, (Ed. Fikret Karaman), Ankara: İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 469-498.

KAPTAN, Y., (1999), *Ahmed Paşa Divanında Edebi Sanatlar*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Üniversitesi.

KARAKÖSE, S., (2017), *Nev'î-zâde Atâyî Divânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR194357/nevi-zade-atayi-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

KARAMAN, N. N., (1988), *Cemâlî ve Divânının Tenlidli Metni*, (Yayımlanmamış doktora tezi), İstanbul Üniversitesi.

KARAVELİOĞLU, M. A., (2014), *Şem'i Divanı*, İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.

KAVRUK, H., (2001), *Şeyhülislâm Yahyâ Divânı, Tenkitli metin*, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

KAVRUK, H. ve B. SELÇUK, (2017), *Filibeli Vecdî Divânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-195644/filibeli-vecdi-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

KAYA, B. A., (2017), *Azmizâde Hâletî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR196456/azmizade-haleti-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

KAYA, B. A., (2020), *Osman Nevres Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-273352/osman-nevres-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

KAZAN NAS, Ş., (2018), *Celîlî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-211944/celilidivani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

KAZAN, Ş., (2011), *Celîlî Dîvânı*, Konya: Palet Yayınları.

KEKLİK, M., (2014), *Üsküplü İshak Çelebi Divan (Metin-Çeviri-Açıklamalar-Dizin)*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi.

KESİK, B., (2018), *Cenâbî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-215706/cenabidivani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

KESTELLİ, R. N., (1346 / 1927), *Yeni Resimli Türkçe Kâmûs*, İstanbul: Ahmed Kâmil Matbaası.

KILIÇ, F., (2017), *Âşık Çelebi Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-195827/asikcelebi-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

KILIÇARSLAN, O., (2016), *Hâyâlî Bey Dîvânı'nın İncelenmesi-Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Gazi Üniversitesi.

KIRBIYIK, M., (2017), *Kâtib-zâde Sâkıb Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR199763/katib-zade-sakib-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

KIZILTAŞ, M., (2014), *Besnili Lüzûmî Dîvânı Tahlil-Transkripsiyonlu Metin-Dizin*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Bingöl Üniversitesi.

KOÇ, N., (2006), *Hâfız Mehmed Sebâtî Dîvânı'nın Transkripsiyonlu Metni ve İncelenmesi*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Sakarya Üniversitesi.

KUFACI, O., (2006), *Adni Divanı ve Adni Divanında Benzetmeler*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Üniversitesi.

KURTOĞLU, O., (2018), *Bosnalı Âsım Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR208667/bosnali-asim-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

KUTLAR OĞUZ, F. S., (2017), *Arpaemîni-zâde Mustafâ Sâmî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196126/arpaemini-zade-mustafa-samidivani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

KUZU, F., (2010), *15. Yüzyıl Şairlerinden Çâkerî Dîvânı'nın Tahlili*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Fırat Üniversitesi.

KÜÇÜK, S., (trhsz), *Bâkî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78361/baki-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

MACİT, M., (2017), *Nedîm Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196897/nedimdivani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

MACİT, M., (2018), *Erzurumlu Zihnî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR208572/erzurumlu-zihni-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

MEMİŐ, N., (2008), *Ferdi Abdullah Efendi ve Divanı, (İnceleme-Metin)*, (Yayınlanmamıő yüksek lisans tezi), Celal Bayar Üniversitesi.

MENGİ, M., (1995, 2014), *Mesihî Dîvânı*, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.

MERMER, A., (2020), *Karamanlı Aynî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-275960/karamanli-ayni-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

NACİ, M., (1312/1894), *Lugat-i Nâcî*.

NALÇACIGİL ÇOPUR, E., (2020), "Divan Şiirinde Savaş Aletleri: Hançer, Kılıç, Ok", *Batman Üniversitesi Yaőam Bilimleri Dergisi*, 10: 58-81

NAZİMA, A. ve F. REŞAD, (1318/1900), *Mükemmel Osmanlı Lugatı*. Dersaadet: A. Asaduryan Őirket-i Mürettibiye Matbaası.

OKÇU, N., (trhsz), *Şeyh Gâlip Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78404/seyh-galib-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

OKMAK, Ö., (2008), *Ahmed Bâdî Dîvânı (Metin-İnceleme)*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Trakya Üniversitesi.

ÖZDEMİR, F. M., (2015), *Servet Dîvânı, (İnceleme-Metin)*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Üniversitesi.

ÖZDEMİR, Ö. G., (2019), *Kavsi Divanı'nın Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi.

ÖZKAN, A., (2019), *Azîzî Dîvânı'nın Tahlili*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Kütahya Dumlupınar Üniversitesi.

ÖZYILDIRIM, A. E., (trhsz), *Hamdullah Hamdî Divanı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR78375/hamdullah-hamdi-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

PAKALIN, M. Z., (1983), *Osmanlı Tarih ve Terimleri Sözlüğü (Vol. 2)*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

PALA, İ., (1995), *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Ankara: Akçağ Yayınları.

PARLAK, B. D., (2006), *Eğirdirli Şeyhî Mehmed Efendi'nin Dîvânı'nın İncelenmesi*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Üniversitesi.

PEKER, N., (2017), *Fenâyî Dîvânı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Bingöl Üniversitesi.

REMZİ, H., (1305/1888), *Lugat-i Remzi*, İstanbul: Matbaa-i Hüseyin Remzî.

SALÎHÎ, M., (1313/1895), *Kâmûs-ı Osmânî*, İstanbul: Mahmud Bey Matbaası.

SAMANCI, M., (2019), *Fuzûlî'nin Anlam Dünyası: Anahtar Kelimeler ve Kavramlar Sözlüğü*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Marmara Üniversitesi.

SÂMÎ, Ő., (1317-1318/1899-1900), *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul: İkdâm Matbaası.

SARAÇ, M. A. Y., (2002), *Emrî Divanı*, İstanbul: Eren Kitabevi.

SARAÇ, M. A. Y., (trhsz), *Emrî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78368/emridivani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

SARIŐEN, C., (2020), *Vasfî Dîvânı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Hacı Bayram Veli Üniversitesi.

SELÇUK, E., (2007), *Hasmi Divanı (İnceleme-Metin)*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Selçuk Üniversitesi.

SEVİNÇ, F., (2001), *Edhemî Dîvânı ve Tahlili*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Yüzüncü Yıl Üniversitesi.

SONA, İ., (2006), *Hidayet Çelebi ve Divanı*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Gazi Üniversitesi.

ŞEHİTOĞLU, İ., (2012), *İsmail Nâkâm Dîvânı, (Tenkitli Metin, İnceleme)*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Fırat Üniversitesi.

ŞENTÜRK, A. A., (2015), "Okçuluk Tarihine Yeni Bir Kaynak Olarak Osmanlı Şiiri", *M. Ali Tanyeri'nin Anısına Makaleler*, İstanbul: Ülke Kitapları, 71-142.

TANRIBUYURDU, G., (2006), *Eşref Paşa divanı (inceleme-transkripsiyonlu metin nesre çeviri)*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Kocaeli Üniversitesi.

TANRIBUYURDU, G., (2012), *Mu'îdî Dîvân (Metin-Çeviri)*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Kocaeli Üniversitesi.

TARLAN, A. N., (1992), *Hayâlî Beg Divanı*, Ankara: Akçağ Yayınları.

TARLAN, A. N., (2017), *Fuzûlî Dîvânı Şerhi*, Ankara: Akçağ Yayınları.

TAŞ, H., (2010), *Vusûlî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78409/vusuli-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

TAŞ, H., (2017), *Vahyî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194335/vahyidivani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

TAŞDEMİR, İ., (2020), *Seyyid Vehbî Divanı'nın Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.

TOK, E., (2010), *Osman Nevres Dîvânı'nda Maddî Kültür*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Sakarya Üniversitesi.

TOPRAK, Z., (2006), *Ahmet Müsellem Efendi ve Divan'ın Tenkitli Metni*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Sakarya Üniversitesi.

TOSUN, S., (2011), *Hâfız Ahmed Paşa Divanı ve İncelenmesi*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Üniversitesi.

TOVEN, M. B., (1346 / 1927), *Yeni Türkçe Lugat*, İstanbul: Evkâf-ı İslâmiye Matbaası

TOYDEMİR, A., (2021), *Tayyar Mahmud Paşa Divanı'nın Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.

TULUM, M., (2013), *Osmanlı Türkçesi Büyük El Sözlüğü*, İstanbul: Kapı Yayınları.

TUNCER, E., (2016), *Sükkerî Dîvânı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.

TUNÇ, A. T., (2017), *Şânî Divanı (İnceleme-Metin)*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Çukurova Üniversitesi.

ULUALAN, S., (2020), *Hüdâyî (Salâ Muslîsî) Dîvânı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.

UNDU, S., (2007), *Fehîm-i Kadîm Dîvânı'nda Sevgili ve Sevgilinin Güzellik Unsurları*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Afyon Kocatepe Üniversitesi.

UZUN, S., (2011), *Üsküdarlı Aşkî Divanı Tenkitli Metin, Nesre Çeviri ve 16. yy. Osmanlı Hayatının Divandaki Yansımaları*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Üniversitesi.

ÜNLÜ, B., (2021), *Nesîb Dede Dîvânı Sözlüğü (Bağlamli dizin ve İşlevsel Sözlük), (Cilt 1)*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Adıyaman Üniversitesi.

ÜNVER, N., (2020), *Gelibolulu Sürûrî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-271852/gelibolulu-sururi-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

ÜST, S., (2018), *Edirneli Nazmî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-206284/edirneli-nazmi-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

ÜSTÜNER, K., (2017), *Enderunlu Hasan Yâver Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194342/yaver-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

YAKAR, H. İ., (2018), *Gelibolulu Sun'î Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-204115/gelibolulu-suni-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

YAPA, M. B., (2007), *Aşkî Mustafa Dîvânı, Edisyon Kritik*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Marmara Üniversitesi.

YAŞAR, M., (2005), *Bâlî Dîvânının Tenkitli Metni (İnceleme-Metin)*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi.

YAVUZ, K. ve O. YAVUZ, (2016), *Muhibbî Dîvânı (İnceleme-tenkitli metin)*, İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.

YAZAR, İ., (2017), *Kânî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194493/kanidivani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

YEKBAŞ, H., (2011), *Sebzî Dîvânı, (İnceleme-Tenkitli Metin)*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Cumhuriyet Üniversitesi.

YENİKALE, A., (2017), *Ahmed Nâmî Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR196583/ahmed-nami-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

YILDIRIM, G., (2021), *Sabir Parsa Divanı Tahlili*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.

YILDIRIM, Y., (2013), *Osman Şems Efendi, Hayatı, Eserleri ve Divanı (Metin-İnceleme-Tahlil)*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Marmara Üniversitesi.

YILDIZ, H., (1999), *Şihâbî Dîvânı ve Grameri*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi.

YILMAZ, K. H., (2017), *Diyarbakırlı Hâmî Ahmed Divanı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196122/diyarbakirli-hami-ahmed-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].

ZÜLFE, Ö., (2010), *Hecrî, Kara Çelebî Muhyî'd-dîn Mehmed [ö. 1557] Dîvânı*, <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78377/hecri-divani.html> [Erişim tarihi: 08.06.2023].